

Halvfylde hjernerum

Kognitiv videnskab

Morten L. Kringelbach: *Hjernerum – Den følelsesfulde hjerne*,
People's Press, 2004, 290 sider, 288 kr.

af Lars Andreassen

Morten L. Kringelbachs bog, *Hjernerum – Den følelsesfulde hjerne*, er flot udenpå og rigt illustreret, men selve indholdet kniber det med. Hvis der er en overordnet idé med bogen, er den særdeles svær at finde, og det er således ikke let at sige, hvad læseren skal stille op med den. Forfatteren slår flere steder fast, at det kun er i begrænset omfang, vi har kendskab til hjernens funktioner, og at man derfor bør være varsom med spekulationerne. Forfatteren er hjerneforsker ved universiteterne i Oxford og Dakar, så han må jo vide, hvad han taler om. Alligevel undrer det, at man kan være så sparsom, som han er; det amputerer projektet. Sammenligner man med udenlandske kollegaers introduktioner til hjerneforskning, er det muligt at sige langt mere om hjernens funktioner og indflydelse på vore liv, end der gøres her – og vel at mærke uden at spekulationerne bliver underlødige.

Gennem hele værket lægges der op til den ene spændende beretning og diskussion efter den anden. Det være sig om sanserne, om følelserne, om hukommelse, stof(mis)brug og sexliv, eller der lægges op til teoretiske diskussioner om hjernens indflydelse på kulturens udvikling. Som antydnet er det kun sporadisk, hvad der berettes om hjernen, og det er sporadisk, hvad der hentes fra kulturhistorien, og der arbejdes ikke i dybden med emnerne. Og hvad sammenhængen er mellem det, vi trods alt får at vide om hjernen og så de kulturelle fænomener, der nævnes, lader forfatteren alt for ofte stå åbent. Der er for mange halve diskussioner; emner og personer introduceres, men forlades straks efter uden nærmere begrundelser. Et markant eksempel på for hurtig afgang, er i en ellers kærkommen diskussionen af stjerneneurologen, Antonio Damasio's teori om det emotionelle liv; her sporer Kringelbach vanskeligheder (inkonsistens) i begrebsapparatet, hvorfor han diskvalificerer koryfæets begrebsbrug. Problemet er, at Kringelbach efter kritikken af Damasio lader problemet ligge, og fortsætter resten af bogen – som vel at mærke bærer undertitlen *den følelsesfulde hjerne* – uden en definition af, hvad vi skal forstå ved en følelse.

Damasio har problemer med sin bestemmelse af forholdet mellem emotioner og følelser. Kringelbach har ingen.

[1]

Alligevel, og på trods af videnskabens kun foreløbige indsigter, afslutter Kringel-bach nærmest hvert eneste kapitel med en anvisning om, hvorledes hjerneforskningens resultater alligevel bør have politiske og samfundsmæssige konsekvenser. Det hænger ikke sammen med hans varsomhed i andre sammenhænge.

Kun et sted kommer forfatteren tilstrækkeligt rundt om et emne, til at det kan danne grobund for en informeret diskussion. Det sker i hans behandling af stimulanser. Her er det åbenlyst, at det vi i dag anser for at være acceptable stimulanser, ikke har meget at gøre med deres virkning eller deres eventuelle følgevirkninger, men i langt højere grad er bestemt af historiske tilfældigheder og fordomme. Og disse fordomme burde man måske tage op til revision inden det lykkes at udrydde f.eks. cocapplanten og opiumsvalmuen? Hovedparten af Kringelbachs forskning drejer sig om hjernens belønningssystemer og indtagelse af diverse stoffer, så det er måske ikke så underligt, at det netop er her, hans (politiske) anvisninger forekommer bedst underbygget. Om de øvrige socio-politiske anskuelser er ment som provokationer, eller om de blot er naive, er svært at vurdere, fordi forfatteren ikke i tilstrækkeligt omfang kommer til bunds i materialet.

Bogens største problem er, at den ikke bæres af en overordnet idé. Det har tilsyneladende heller ikke været meningen fra forfatterens side, der i sit forord forklarer, at der enten er tale om spredte strejftog i hjernens funktioner eller en hjernens kulturhistorie. Læseren må så selv afgøre, hvilket prædikat bogen berettiger til. Efter denne anmelders overbevisning lider fremstillingen under denne ubeslutsomhed. Bogen rammer forbi sine potentielle målgrupper: Har man allerede læst et par bøger fra hjerneforskningens overdrev, er der ikke ekstra at hente. Og ved man ingenting, men er interesseret, så er dette ikke bogen at begynde med, fordi der ikke gøres tilstrækkelig rede for, hvad man ved, og hvilke teoretiske diskussioner denne viden giver anledning til.

Selvfølgelig er det ganske umuligt at nå hele vejen rundt om både hjernen og kulturen i en enkelt populær fremstilling, men netop derfor bør der være en klart hensigt med skrivelserne. Forfatterens nysgerrighed og engagement fejler intet. Det gør hans prosa heller ikke. Og derfor kunne det blive særdeles interessant, om han i en eventuel næste ombæring fra begyndelsen af beslutter sig til, om han vil skrive med den formidlende, kulturhistorisk interesserede pen, eller om det skal være den provokerende og politiserende pen, der fylder siderne.

Den foreliggende bog er desværre, uagtet de utvivlsomt gode hensigter, en temmelig tynd kop te.